

Grenseoverskridende adferd i sosiale medier

Handlingsprosedyre i Acta og Normisjon hvis det har skjedd deling av nakenbilder i sosiale medier

Våre fellesskap skal være trygge fellesskap. Det gjelder i alle sammenhenger – i lokallag, på leir og i menigheter. Når grenser tråkkes over på det seksuelle området, skapes utrygghet. Det er like alvorlig når det skjer digitalt, som når det skjer fysisk. For å forebygge og skape trygghet, har vi laget en handlingsprosedyre som du kan bruke hvis det skjer deling av nakenbilder i det miljøet du er leder i.

Viktig: Alle saker der ledere i Acta eller Normisjon anklages for seksuell grenseoverskridende atferd, skal meldes til en ansatt i regionen eller til ett av medlemmene i koordineringsgruppa for seksuelle krenkelsessaker. Denne gruppa har ansvar for å bistå i håndteringen av slike saker. Det gjelder også seksuelle krenkelser på digitale flater. Koordineringsgruppas medlemmer kan også kontaktes for råd og veiledning dersom du er usikker på hva du bør gjøre i en konkret sak.

Du finner kontaktinformasjon til koordineringsgruppa her:

<https://www.normisjon.no/content/uploads/2021/06/Varslingsprosedyre-seksuelle-krenkelser.pdf>

Digitale krenkelser - omfang og utviklingstrekk

Store deler av barn og ungdommers liv leves i dag på digitale plattformer. Grenseoverskridende adferd oppstår derfor oftere i sosiale medier.

I NOVA rapport 11/23: Vold og overgrep mot barn og unge. Omfang og utviklingstrekk 2007–2023, kan vi lese følgende:

I undersøkelsen Ung i Oslo 2021 blant elever på ungdomsskolen og videregående skole rapporterte 43 prosent av jentene og 22 prosent av guttene om minst én uønsket seksuell erfaring på nett eller mobil i løpet av det siste året (Frøyland & Stefansen, 2023). Uønskede erfaringer knyttet til seksuell kommunikasjon var noe vanligere enn erfaringer med seksuelle bilder; særlig oppga mange å motta seksuelle forespørsler uten at de ønsket dette og å få tilsendt uønskede seksuelle bilder eller filmer. Ofte var det en jevnaldrende som sto bak hendelsen. (...)

Foreløpig vet vi mindre om utsatthet for mer alvorlige former for digitale seksuelle krenkelser blant norske barn og unge. UEVO-studien fant at ni prosent av deltakerne i ungdomsskolen hadde sendt nakenbilder til en annen på nett, to prosent hadde hatt sex med seg selv mens en annen person så på over nett, og tre prosent hadde fått spredt nakenbilder av seg selv på nett eller sosiale medier (Hafstad & Augusti, 2019) (...)

I ungdomsundersøkelsen 69 fra 2022 svarte seks prosent av jentene og tre prosent av guttene at noen hadde delt seksuelle bilder eller filmer av dem på nett mot deres vilje (Bakken, 2022).¹

Den samme trenden bekreftes også i andre undersøkelser, bl.a. i Medietilsynets Barn og Medierundersøkelse i 2022. Der oppgir 43% av ungdommer mellom 13 og 18 år at de har fått spørsmål om å dele nakenbilde av seg selv på nett, mens 15 % i samme aldersgruppe oppgir at de har sendt nakenbilde av seg selv det siste året.²

Våre barn og ungdommer lever i denne medievirkeligheten, og derfor ønsker vi å gi en veiledning knyttet til denne tematikken.

¹ <https://oda.oslomet.no/oda-xmli/bitstream/handle/11250/3083676/NOVA-Rapport-11-2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y> s.69

² <https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/2022/230111-resultatdokument-nakenbilder-barn-og-medier-2022.pdf>

Handlingsprosedyre - dersom du får vite om at deling av nakenbilder skjer i det miljøet du er leder i, eller at noen du er leder for har mottatt et nakenbilde/følt seg presset til å sende et nakenbilde eller annet innhold av seksualisert karakter:

1. Søk råd hos en annen.

Ingen skal håndtere en slik situasjon alene. Dersom du får en betroelse om at noe har skjedd, kan du be om lov til å involvere en annen leder med mer kompetanse. Du kan også alltid involvere en annen uten å spørre, dersom det gjelder en mindreårig eller du gjør det uten å oppgi navn. Du kan kontakte hovedleder på leir, en leder i det fellesskapet hvor det skjedde eller en ansatt i regionen.

2. Skriv logg

Skriv ned det du har hørt så detaljert som mulig, når og av hvem du fikk opplysningene.

3. Sørg for at saken blir fulgt opp

Avklar hvem som skal følge saken opp i den akutte fasen og i ettertid. Dersom saken gjelder en leder, skal enten du selv eller en ansatt i regionen kontakte koordineringsgruppa, som skal bistå i den videre oppfølgingen av saken.

4. Ved kontakt med den anklagede

Tenk deg nøye om, og vent med å kontakte den anklagede til du har rådført deg med noen, jf. Punkt 3. Hvis dette er en sak mellom deltakerne som må tas tak i der og da, kan rådene under være til hjelp.

Samtalehjelp

Ved samtale med et barn eller en ungdom som har mottatt nakenbilder el.l.:

- Skap tillit og lytt til historien (se punkter under med forslag til spørsmål)
- Bekreft at det var riktig å fortelle om det, og at det er galt at noen sender slike bilder, vær tydelig på alvoret i saken.
- Spør hva barnet/ungdommen tenker og føler rundt det som har skjedd.
- Dersom personen er mindreårig:
 - Si at vi må gå videre med dette og at hun eller han skal få vite hva som vil bli gjort.
 - Si at vi må informere foreldrene om saken og at barnet skal få være med i samtalen.
- Si at det er viktig at dette blir tatt opp med den som har sendt bildet hvis det er mulig å vite hvem det er, for å hindre at dette skjer igjen.
- Dersom personen er over 18 år, be om tillatelse til å ta saken opp med den anklagede. Bruk om nødvendig tid på å motivere til å få en slik tillatelse.
- Be barnet/ungdommen om å ta et screenshot av nakenbildet der og da hvis det er mulig, og sende det til deg, slik at du sikrer «bevis»
- Si at du vil ta kontakt igjen og informere om hva som skjer videre når du har rådført deg med en annen, evt. gi barnet/ungdommen tilbud om samtale med en annen trygg voksen/leder i mellomtiden.

Forslag til spørsmål for å få fram hva som har skjedd:

- Hvordan opplevde du å motta dette bildet?
- Hva slags forhold har du til avsender?
- Hva var foranledningen til at du fikk tilsendt dette bildet?
- Har avsender bedt deg om å sende bilder tilbake?

Hvis du skal ta anklagen opp med en mindreårig som har sendt nakenbilder:

- Fortell at du sitter med en historie fra en annen på leiren som sier at han/hun mottatt nakenbilder fra vedkommende. Hva sier han/hun om det?
Hjelpespørsmål:
 - a. Hva var bakgrunnen for at du sendte dette bildet?
 - b. Hva er din relasjon til den du sendte bildet til?
 - c. Ble du presset av noen til å sende dette bildet?
 - d. Har du mottatt bilder tilbake?
- Evt. be om å få se hva som er sendt fra barnets/ungdommens telefon. Hvis vedkommende nekter å vise telefonen, kan vi ikke kreve det. Si at du uansett må ta saken opp med foreldrene, men at barnet/ungdommen skal få være med på samtalen.
- Hvis den som anklages erkjenner at han eller hun har gjort det, skal vi samtale om alvoret ved slike handlinger både etisk og juridisk, og si at vi må samtale med foreldrene om det. Barnet/ungdommen må selv få mulighet til å være med i samtalen med foreldrene.
- Sørg for at barnet/ungdommen får mulighet til å snakke med en trygg voksen som kan følge ham/henne opp i ettertid.

Litt om de juridiske forhold

Dette kan du si til barn eller ungdom:

- Det er ikke lov (det er straffbart) å sende seksualiserte bilder til noen under 16 år, eller noen eldre som ikke har gitt samtykke til det.
- Det er som utgangspunkt straffbart å **TA**, **HA** eller **DELE** nakenbilder eller film av noen som er under 18 år.

Et viktig spørsmål: Hva skal jeg gjøre hvis jeg mottar nakenbilder (nudes og dickpics)?

Det er ikke lov for noen å sende deg slike bilder uten at du vil ha det. Det kan være straffbart etter flere bestemmelser i straffeloven.

- Dersom bildene viser noen under 18 år, regnes det som å dele seksualiserte bilder av barn, noe som er straffbart etter [straffeloven § 311](#).
- Hvis du er under 16 år kan det regnes som seksuelt krenkende atferd overfor deg, noe som er straffbart etter [straffeloven § 305](#).
- Er du over 16 år, og du ikke har bedt om slike bilder, så kan det regnes som seksuelt krenkende atferd overfor noen som ikke har samtykket til det, etter [straffeloven § 298](#).
- I noen tilfeller kan det også regnes som skremmende eller plagsom atferd, og være straffbart etter [straffeloven § 266](#).

Får du slike bilder så si ifra til en voksen som kan hjelpe deg, eller til politiet.

Kilde: www.politiet.no

Anmeldelse

Dersom et barn under 16 år har mottatt nakenbilder, skal vi ta kontakt med foreldrene og oppfordre dem til å anmelde dersom dette er en grov sak, evt. kan vi tilby oss å anmelde på deres vegne. Hvis foreldre ikke vil anmelde, kan/skal vi melde saken som en bekymringsmelding til politiet ut fra avvergeplikt.

Forebygging: Snakk om det!

Vi vil anbefale deg å snakke med lederne i ditt barne- og ungdomsarbeid om denne tematikken. Bruk gjerne [Delbart? – Politiet.no](https://www.politiet.no/undervisning/delbart) som er et godt undervisningsopplegg for ungdom. Det er interaktivt og godt tilrettelagt for samtale om denne tematikken.

29.11.2023